

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเพิ่มมูลค่าขยะจากกระบวนการจัดการคัดแยกขยะในชุมชนเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์สำหรับประโยชน์ใช้สอยในครัวเรือนของชุมชนตำบลเมืองแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์” เป็นงานวิจัยที่คณะผู้วิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่ดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก การโสหุ่ย สันทนาการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม แบบสอบถาม การเดินสำรวจ และจัดเวทีร่วมกับชุมชน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ความรู้ และหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ขั้นตอนการเตรียมการด้านทีมวิจัย (นักวิจัยสถาบัน นักวิจัยในพื้นที่ ผู้ประสานงาน และนักศึกษาที่ร่วมวิจัย) เตรียมพื้นที่เป้าหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 การเตรียมทีมวิจัย
 - 1.2 การเตรียมชุมชน
 - 1.3 เตรียมเครื่องมือและเก็บข้อมูล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 ศึกษาดูงาน
 - 2.2 การอบรมการใช้เครื่องมือ
 - 2.3 ทดลองใช้เครื่องมือ
3. ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาและแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเพิ่มมูลค่าขยะจากกระบวนการจัดการคัดแยกขยะในชุมชนเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์สำหรับประโยชน์ใช้สอยในครัวเรือน
 - 3.1 ประชุมสรุปสังเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา
 - 3.2 หาแนวทางปฏิบัติที่ดีร่วมกันในระดับชุมชน
4. ติดตามผล ประเมินผล สรุปผล และถอดบทเรียน
 - 4.1 ติดตามผล ประเมินผล สรุปผล และถอดบทเรียน

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยนี้ คนในชุมชน 1 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านเมืองแกใต้ หมู่ 14 ตำบลเมืองแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ประชากรทั้งหมด 30 ครัวเรือน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนา เพื่อให้การดำเนินวิจัยสามารถวัดได้ทั้งในด้านพฤติกรรมและรูปธรรมจึงใช้เครื่องมือการวิจัยหลายวิธี ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น (ปลายเปิดและปลายปิด) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ปลายเปิดและปลายปิด) และแบบไม่มีโครงสร้าง การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การทดลอง การสังเกต Mind Mapping การจัดเวที การถอดบทเรียน เป็นต้น

พื้นที่ดำเนินงาน

บ้านเมืองแกใต้ หมู่ 14 ตำบลเมืองแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

แผนการดำเนินงาน

ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนหรือกิจกรรมหลักของโครงการ/ช่วงเวลา ดำเนินการ	ทำอย่างไร/ วิธีการดำเนินกิจกรรม
1. ขั้นตอนการเตรียมการด้านทีมวิจัย (นักวิจัยสถาบัน นักวิจัยในพื้นที่ ผู้ประสานงาน และนักศึกษาที่ร่วมวิจัย) เตรียมพื้นที่เป้าหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
1.1 การเตรียมทีมวิจัย (ม.ค. 60)	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมทีมงานวิจัยร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่ - วางแผนการดำเนินการ ออกแบบเครื่องมือ แบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบและทิศทางการทำงานร่วมกัน
1.2 การเตรียมชุมชน (ก.พ. 60)	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเวทีประชุมคนในชุมชน เพื่อทำความเข้าใจถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ และรายละเอียดของโครงการวิจัย - วางแผนการดำเนินงานวิจัยร่วมกับคนในชุมชน โดยนำแผนการดำเนินงานวิจัยที่ทำไว้ แล้วนำเสนอต่อชุมชนเพื่อปรับให้เหมาะกับบริบทชุมชน - วางแผนการเก็บข้อมูลร่วมกัน - รับสมัครกลุ่มเป้าหมายที่เป็นจิตอาสาในแต่ละกิจกรรม
1.3 เตรียมเครื่องมือและเก็บข้อมูล (มี.ค. 60)	<ul style="list-style-type: none"> - จัดอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล - ลงพื้นที่เก็บข้อมูลบริบทชุมชนและปริมาณขยะในชุมชน - กำหนดประเด็นและกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล - ทดลองปฏิบัติการเก็บข้อมูล - สังเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ขั้นตอนหรือกิจกรรมหลักของ โครงการ/ช่วงเวลาที่สำคัญ	ทำอย่างไร/ วิธีการดำเนินกิจกรรม
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	
2.1 ศึกษาดูงาน (เม.ย. 60)	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาดูงานพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการจัดการขยะ (อบต.บัวตม อ.โซ่พิสัย จ.บึงกาฬ หรือ อบต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักพิมาน จ.ร้อยเอ็ด) - ประชุมถอดบทเรียนร่วมกัน
3. ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหา	
3.1 ประชุมสรุปสังเคราะห์ปัญหาและ แนวทางแก้ปัญหา (มิ.ย. 60)	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการทดลองตามแผนใช้รูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน - สร้างการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ทบทวนสรุปประเมินผลการทดลองปฏิบัติการ
3.2 หาแนวทางปฏิบัติที่ร่วมกันใน ระดับชุมชน (ก.ค. - ก.ย. 60)	<ul style="list-style-type: none"> - ทดลองใช้รูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะที่เหมาะสมในครัวเรือนในระดับชุมชน - ดำเนินการปรับปรุงกระบวนการ และสรุปผล
4. ติดตามผล ประเมินผล สรุปผล และถอดบทเรียน	
4.1 ติดตามผล ประเมินผล สรุปผล และถอดบทเรียน (ต.ค. - ธ.ค. 60)	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมทีมงานวิจัยร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่เพื่อวางแผนดำเนินการ - ประเมินผลจากการนำแนวทางปฏิบัติที่ดีไปปรับใช้ - สรุปแนวปฏิบัติที่ในการจัดการขยะในครัวเรือนระดับชุมชน - ถอดบทเรียนนักวิจัย - จัดเวทีคืนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล